

IRAK TÜRKMEN CEPHESİ DİYALA İL BAŞKANI DEDE: “TÜRKMEN HER YERDE TÜRKMENDİR”

Irak Türkmen Cephesi Diyala İl Başkanı Üsâme Nazım Dede, Diyala’da yaşayan Türkmenlerin son dönemde özgüvenlerinin arttığını ve yerel siyasette daha etkili bir noktaya geldiklerini anlattı. Türkmenlerin tüm Irak genelinde aynı ruhla çalıştıklarını söyleyen Dede, “Türkmen Kerkük’te de Diyala’da da aynı Türkmendir” dedi.

THE IRAQI TURKMEN FRONT PROVINCIAL HEAD OF DİYALA USAME NAZİM DEDE: “THE TURKMEN PROTECT THEIR IDENTITY NO MATTER WHERE THEY LIVE”

The Iraqi Turkmen Front Provincial Head of Diyala Usame Nazım Dede said that the Turkmen living in Diyala recently started to have more self-confidence and to be more active in the local administration. Dede stating that the Turkmen people work with the same inspiration everywhere in Iraq said that “The Turkmen is the same Turkmen both in Kirkuk and Diyala.”

Röportaj

Röportaj: Bilgay Duman, Serhat Erkmen

ORSAM: Öncelikle bize Diyala’nın ve buradaki Türkmenlerin 2003’ten önceki ve sonraki durumu hakkında bilgi verir misiniz?

Usame Nazım Dede: 2003’ten önce Türkmen bölgeleri ne durumdaysa şimdi de aynı durumda. Bir değişiklik gözlenmiyor. Yeni hükümeti kuranlar belli olmadan hiçbir şey netleşmeyecektir. 2003 öncesinde insanların ağızlarına ve kulaklarına pamuk tıkaşlardı. Hiçbir şekilde konuşma imkanı yoktu. Şimdi değişen tek şey ağızlardaki pamukların çıkarılmış ama kulaklardakilerin bırakılmış olması. Burada konuşanların hiçbir kıymeti yok. Yeni dönemde tıpkı eskiden olduğu gibi özgürlükten bahsediliyor. Ama sen ne söylersen söyle bir kırmızı çizgi halen var. Onu geçemiyorsun. Şimdi istediğin gibi konuş ama sonucun ne olacağını bilemiyorsun! Ya öldürürlerse? Biz Diyala’da Türkmenler olarak yaşadığımız alanda dağınık bir haldeyiz. Kayıtlarda Diyala içerisinde 800 aile olduğu yazıyor. Ama daha fazla olduğumuzu biliyoruz. Türkmenler

her yerde sevilen insanlardır. Çünkü sözlerinde doğru, işlerinde dürüst, sadık bir toplumdur. Tabii Irak Türkmen Cephesi’nin de 2003’ten sonra Diyala İl Başkanlığı’nın açılmasıyla birlikte Türkmenler ve diğer halklara hizmetleri olmuştur. Bu düşünce bütün yerlerde hâkimdir gerçekten. 2003’ten sonra Cephe’nin büroları Diyala’nın tüm ilçelerinde açılmıştır. Geçen süre içerisinde halka çeşitli hizmetlerde bulunduk. Tabii bizim de yaptıklarımızda bazı yanlışlıklar vardı. Cephe açıldığı zaman ne kadar Türkmen var ona sarıldılar. O zaman şimdikinden de fazlaydık. Ama biz bazı yanlış işlerden dolayı bunları toparlayamadık. Kürt ise yoğun bir kampanya başlattı. 500-600 insanı kendilerine bağlamak için aylık 40-50 bin dolar gibi paralar dağıttılar. Devlet kurumlarına memur alma, polis ve güvenlik güçlerine eleman alma sırasında kendi insanları buralara doldurdular. Yönetime iyice yerleştiler. Şimdi orduda da poliste de çok hâkim durumdadalar. Üstelik gelir durumları ortalamanın çok üzerinde. Tüm bunlar toplum içindeki ayrımları

Röportaj

körüklüyor. Oysa bizim düşüncemiz tüm Iraklılara destek olmaktır. Bizlerde büyüklerimizden aldığımız bir Arap-Türkmen birliği ve kardeşliği vardı. Hatta burada çoğu Türkmen de baskıların da etkisiyle kendini eskiden Arap yazdırıyordu. Zaten bunun Türkmenlerin Araplaşmasında büyük payı var. 2003'ten sonra Cephe, küsen ve muhalif olan Arapları da bir araya getirdi. Korkmamalarını telkin etti. El ele olunduğu zaman her şeyin üstesinden gelineceği ifade edildi. Nitekim bunda başarılı da olduk.

Biliyoruz ki Diyala güvenlik durumu açısından Irak'ın en riskli bölgelerinden biri. El Kaide'nin oldukça etkin olduğu bir vilayet. Güvenlik durumunda bir değişme var mı?

Gerçekten El-Kaide'nin etkisi Samarra patlamalarından sonra burada da yükselişe geçti. Milis güçler, özellikle Şii olan Iraklıları öldürdüler. Burada her şeyden bihaber olmak gerekir. Biliyorsan bile konuşmayacaksın. Yoksa sen de öldürülebilirsin. El Kaide kendi insanlarını da katletti. Samarra patlamaları sonrasında burada Sünni-Şii çatışması da ortaya çıktı. Sünnilerin bölgelerine Şiiler, Şiilerin bölgelerine de Sünniler yalnız gidemezlerdi. İnsanların sokağa çıkacak güveni kalmadı. Türkmenler ise böyle olaylara hiç karışmadı. Hep uzak durdu. Yine de Türkmenlere yönelik de çok olay yaşandı. Özellikle kaçırma olayları arttı. İnsanlar hem yurt dışına hem de Irak'ın diğer vilayetlerine göç ettiler. Mesela çok sayıda Şii vatandaş Erbil ve Süleymaniye'ye gitti. Halen de dönmeyen insanlar vardır. Ben de baskılar yüzünde 2 sene Diyala'nın dışında yaşadım. Ailem ve ben tehditler alıyorduk. Büromu bastılar. Ordu güçleri de 4 adamımı tutukladı. Yani burada zararı gören hep millettir. Halen de özellikle 2010 seçimlerinde Diyala'da Irakiye Listesi'nin başarılı olmasıyla, tutuklamalar devam etmektedir. Burada bir şey daha var önemli olan, onu da söylemek istiyorum. Bazıları bilmez ama burada bir Arap-Türkmen aşiret üyeleri kardeşlik birliği vardır. Onun başkanı da tutukludur. Şii olmasına rağmen böyle bir birlikteliği sağladığı için tutuklanmıştır. Seçimlerden iki gün önce onunla birlikte Baasçı oldukları gerekçesiyle toplu olarak bazı emekli subayları tutukladılar.

Peki Amerikan operasyonları Diyalayı nasıl etkiledi?

Tabii ki zararları oldu. Özellikle yanlış bilgiye dayalı yapılan büyük operasyonlar halkı olumsuz etkiledi. Yani kötü niyetli bir muhbir, yanlış yönlendirme yaparak kötü sonuçlara yol açabiliyordu. Bu çok kötü. Halkımız, ordu birlikleri ve polis güçleri milislere bağlı olduğu için rahatsız. Bu yapı sivil halka zarar verdi. Burada bir insanın değeri 2000 Amerikan dolarıdır.

Sahvaların Diyala'daki etkisinden bahsedermisiniz?

Sahvaların etkisi Diyala'da çok büyüktür. Yani Diyala'nın kurtuluşu Sahvalarla olmuştur diyebiliriz. Sahva güçlerine mensup kişiler bu güçler kurulmadan da birçok grupla çalışıyorlardı. O nedenle bölgeye hâkimdiler ve karşı güçleri iyi biliyorlardı. ABD askerleri ile birlikte çok güzel çalıştılar. Mesela Türkmen köyü olan Mansuriye'nin kurtuluşu Sahva'nın kurulmasıyla birlikte gerçekleşti. Sahva'nın Mansuriye'deki en güçlü grubu Türkmenlerdir.

Peki kaç Türkmen var o kuvvetlerde?

178 kişi bulunuyor.

Biraz da siyasete gelelim. 2010 seçimlerinde burada ne gibi çalışmalar yaptınız?

Çalışmalarımız iki düzeyde gerçekleşti. Birincisi yalnızca Türkmenlere, ikincisi diğer tüm vatandaşlara yönelikti. Çalışmalarda bütün avukatlarımızdan öğretmenlerimize kadar toplumun bütün kesimleriyle hareket ettik. Özellikle Türkmen bölgelerinde çalışmalarımız etkili oldu. İnsanlar bizim farkımızı gördüler. Eskinin eskide kaldığını anladılar. Pek tabii elde ettiğimiz destekte, Irakiye Listesi ile beraber hareket etmemizin çok önemli payı olduğunu söylemeliyiz. Türkmenliğimizi koruyarak, bir yola girdik. Bu yol siyasettir. Bazı eleştirilerle karşılaştık ama sonuçta haklılığımız ortaya çıktı. Kadın birliğimizde bu dönemde önemli çalışmalar yapıldı. İnsanlarımız birbirlerine inandı. Geçen seçimlerde uzak olan milletler hizmet etmek için kendileri

Röportaj

geldi. Türkmen adaya oy vermek için herkes ça-
lıştı. Bir zamanlar Türkmen olduğunu ifade et-
mekten çekinen çok sayıda insan, afişleri bizzat
asarak seçim propagandamıza destek oldu.

Seçimlerde ne kadar gözlemciniz vardı?

900 gözlemcimiz vardı ve bu sayede etkin bir
şekilde çalışabildik. Gözlemciler için de kurslar
açıldı, onlara yasaları öğrettik. Eğer bu sandığa
mukayyet olmuyorsan kendine sahip çıkamı-
yorsun demektir dedik. Yani seçimin ciddiyetini
anlattık. Seçim sonuçlarını kendisi yazsın, sayım
yapsın, resmîyete döksün diye özel formlar da-
ğıttık. Disiplinli bir şekilde çalıştık. Bu arada bize
baskı yapmak için seçimden önce bazı gözlemci-
lerimizi gözaltına aldılar. Ama baskı sonuç ver-
meyince arkadaşlarımızı serbest bıraktılar. En
iyi gözlemciler de Cephe'ye yeni gelen gençler ve
siyasete yeni atılanlar oldu. Çok hevesliyidiler.

Seçim günü neler yaşandı? Seçim sonuçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Seçim günü Diyala bir savaş alanına döndü. Çok
sayıda seçim merkezinde şiddet olayları yaşandı.
Birçok seçim merkezi kapatıldı, insanların dışarı
çıkması engellendi. Bazı büyük aşiretlerin aday-
ları silah zoruyla insanlardan oy aldı. Yani insan-
ların kimlikleri ellerinden alınarak, onların adı-
na oy verildiği oldu. Mansuriye'de de aynı şeyler
yaşandı ama başaramadılar. Türkmenleri orada
ezmeyi başaramadılar. Desteğimiz etkili oldu.

Irak Türkmen Cephesi olarak Diyala'da ne ka- dar oy aldınız?

Bağdat'tan aldığımız rakamlara göre adayları-
mızdan Mübeccel Dede 5317, Hasan Özmen
11750 oy almıştır. Ancak bizim gözlemcilerimi-
zin sandıklar sayılırken aldıkları rakamlar farklı-
dır. Diyala'da çıkan rakam 1145 oy daha fazladır.

Peki bunun için bir başvuru yaptınız mı?

Tabii ki. Hazırladığımız raporun Birleşmiş Millet-
lere verdik.

Sonuç alınabilecek mi?

Olumlu sonuç çıkmasını bekliyoruz.

Diyala'da bazı adayların milletvekilliklerinin iptal olması söz konusu. Bu Türkmenlere na- sıl yansır?

Türkmen adaylar birinci sıradadır.

Diyala'da Türkmen potansiyelinin ortaya çık- ması için neler yapılması gerekir?

Biz farklı şeyler yapmak istemiyoruz. Yani di-
ğer bölgelerde ne yapılırsa, burada da aynıının
yapılmasını istiyoruz. Mesela Türkiye'ye giden
öğrencilerle ilgi bir kota meselesi var. Kota ko-
nusunda insanların fikirleri kolaylıkla değişti-
rilebilir. Bu konuda bize pay ayrılmalı. Böylece
insanlar teşvik edilir. Türkiye'ye giden bir öğren-
ci, geri döndüğünde başkalarını da etkiler. Başka
bir öğrenci varsa o da rekabet edecek, belki o da
gidecek.

Diyala unutulmuş mu diyorsunuz yani?

Kesinlikle.

Bir Türkmen olarak Türkiye'den beklentiniz nedir?

Bir Türkmen olarak Türkiye'den beklentimiz
desteğin devam etmesi. Ama bir konuda da kırılı-
yoruz. Çünkü Türkmenleri sadece Kerküklüler
temsil etmiyor. Diğer yerlerdeki Türkmenler en
onlar kadar ve belki de onlardan daha fazla mil-
liyetçilik yapıyorlar. Bunun anlaşılmasını istiyor-
uz. Yani tüm bölgelerde bir Türkmen ruhu var-
dır. Bunu ortadan kaldırmayalım. Tamam, Ker-
kük bir Türkmen'in kalbidir ve her şeyin çabası
onun içindir. Ben Diyala'dan tek başıma Kerkük
yürüyüşü için 700 kişi götürdüm. Neden? Çünkü
amaç Kerkük'e destek. Lakin Afrika'ya bile gitse-
niz Türkmen Türkmendir. Biz her yerde destek
veririz.■

Çalışmalarınızda başarılar diliyoruz.

**Bu röportaj Mayıs 2010'da Diyala vilayetinde
yapılmıştır.*